

- ⁵ *Маляренко В.Т.* Про межі судового контролю за додержанням прав і свобод людини в стадії попереднього розслідування кримінальної справи / В.Т. Маляренко, П.П. Пилипчук // Вісник Верховного Суду України. – 2001. – № 2. – С. 39.
- ⁶ *Святоцький О.Д.* Адвокатура в юридичному механізмі захисту прав громадян (історико-правове дослідження) : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.01 / Святоцький Олександр Дмитрович. – К., 1994. – 281 с. – С. 4.
- ⁷ Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05 липня 2012 р. // Офіційний вісник України. – 2012. – № 62. – Ст. 2509.
- ⁸ *Гусарев С.Д.* Юридична деонтологія (основи юридичної діяльності: теоретичні і деонтологічні аспекти): наук.-метод. посіб. / С.Д. Гусарев, О.Д. Тихомиров. – К.: Національна академія внутрішніх справ України, 2000. – 376 с. – С. 242.
- ⁹ Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05 липня 2012 р. // Офіційний вісник України. – 2012. – № 62. – Ст. 2509.
- ¹⁰ *Майданник О.О.* Інститут омбудсмана у механізмі забезпечення прав людини в Україні / О.О. Майданник // Адвокат. – 2010. – № 7. – С. 12–16. – С. 12.
- ¹¹ *Хальота А.І.* Щодо захисту конституційних прав людини шляхом звернення до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини / А.І. Хальота // Право України. – 2000. – № 3. – С. 31–34. – С. 32.
- ¹² *Темченко В.І.* Верховенство права у практиці Євросуду та Конституційного суду України / В.І. Темченко // Наукові записки НАУКМА. – 2007. – Т. 64: Юридичні науки. – С. 15–20.
- ¹³ Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23 грудня 1997 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 20. – Ст. 99.

Резюме

Ткачук Л.В. Правозахисні гарантії прав людини в Україні: теоретико-правова характеристика.

У статті розглянуто та охарактеризовано поняття правозахисних гарантії прав і свобод людини в Україні, а також визначено їх місце в структурі механізму правового захисту.

Ключові слова: гарантії прав і свобод людини, гарантування, захист, механізм правового захисту, права і свободи людини, правозахисні гарантії.

Резюме

Ткачук Л.В. Правозащитные гарантии прав человека в Украине: теоретико-правовая характеристика.

В статье описывается и характеризуется понятие правозащитных гарантий прав и свобод человека в Украине, а также определяется их место в структуре механизма правовой защиты.

Ключевые слова: гарантии прав и свобод человека, гарантия, защита, механизм правовой защиты, права и свободы человека, правозащитные гарантии.

Summary

Tkachuk L. Legal-defending guarantees of human rights in Ukraine: theoretical and legal characteristics.

The paper is considered and described signs and concepts of guarantees of human rights and freedoms in Ukraine. Additionally, their place in the structure of the mechanism of legal protection is defined.

Key words: guarantees of human rights and freedoms, guarantee, protection, mechanism of legal protection, human rights and freedoms.

УДК 341.342(438:477.83/86):351.87 "1939/1945"

Л.М. ТРЕПАК

Леся Михайлівна Трепак, здобувач Львівського національного університету імені Івана Франка

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ АДВОКАТУРИ І НОТАРІАТУ В ПОЛЬСЬКОМУ ГЕНЕРАЛЬНОМУ ГУБЕРНАТОРСТВІ У РОКИ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ (1939–1945 РР.)

Другова світова війна розпочалась нападом Третього Рейху на Польщу 1 вересня 1939 року. Передумовою початку війни стало підписання німецько-радянського договору про ненапад 23 серпня 1939 р., що отримав назву «пакту Молотова – Ріббентропа». Окрім договору був підписаний таємний протокол про розподіл сфер впливу у Центрально-Східній Європі між гітлерівською Німеччиною та сталінським Радянським Союзом¹. Наявність таємного протоколу відкидалась Радянським Союзом дуже довго, і тільки у 1989 р. його визнав перший президент Радянського Союзу Михайло Горбачов, опублікувавши його текст у радянській пресі. Німецькі війська, маючи значну перевагу у військовій техніці та людських ресурсах, незважаючи на опір польської армії, у складі якої перебувало більше 200 тис. українців, швидко просувалася у глибину польської території. Виконуючи зобов'язання, взяті під час підписання «пакту Молотова – Ріббентропа»

17 вересня 1939 р., перейшли радянсько-польський кордон і не зустрічаючи значного опору зайняли територію Західної України та Західної Білорусії. Цьому передувала нота польському послу у Москві 17 вересня 1939 р., у якій говорилось «Польська держава фактично перестала існувати і радянський уряд змушений взяти під захист території Західної України та Західної Білорусії»². На початку жовтня 1939 р. майже повністю було ліквідовано опір польської армії. У результаті військових дій загинуло біля 70 тис. польських солдатів та офіцерів було вбито, багато було поранено. У радянський та німецький полон потрапило понад 500 тис. польських солдатів і офіцерів. 28 вересня 1939 р. було підписано новий радянсько-німецький договір про дружбу і кордони, де остаточно встановлено німецько-радянський кордон по річках Нарва – Буг – Сян³.

Декретом від 8 жовтня 1939 р. А. Гітлер інкорпорував до складу Рейху землі на захід від Вісли, а також Сілезяю і Помор'я. На них було утворено два адміністративні округи (Reichsgau) – Край Варта та Гданськ – Західна Пруссія. Округи поділялись на три менші адміністративні струїти – дистрикти, а ті своєю чергою – на міські та сільські повіти⁴. Решта польських земель були об'єднані в Польське Генеральне губернаторство для окупованих польських земель на основі декрету нацистського диктатора А. Гітлера від 12 жовтня 1939 року. Столицею стало місто Краків. Територія Генерального губернаторства поділялась на чотири дистрикти: Краків, Радом, Люблін, Варшава. Після окупації західноукраїнських земель створили п'ятий дистрикт – Галичина – на чолі з губернатором та підпорядкованим йому урядом. У свою чергу, дистрикти поділялись на повіти, які очолювались старостами. Повіти поділялись на громади на чолі з війтом, який вирішував всі поточні справи разом з радою, що складалась із 5–10 місцевих мешканців. Рішення про національну приналежність війтів та ради приймала національна більшість даного населеного пункту. Одночасно з тим Галичина ставала територіальною частиною Генерального губернаторства⁵. Столицею нового дистрикту стало місто Львів. Губернатором дистрикту Галичина Генеральний губернатор призначив доктора Ляша. Не змінилась німецька окупаційна політика після призначення у 1940 р. новим губернатором Вехтера⁶. На територіях, інкорпорованих до складу Рейху, передбачалося впродовж десяти років здійснити повне онімечення населення та заселення німецьких колоністів. На території Польського Генерального губернаторства було ліквідовано попередні польські і радянські органи влади та створено німецькі. Генеральне губернаторство – специфічне німецьке автономне утворення, яке мало на меті завуалювати німецьку окупацію завойованих територій⁷. Назва була запозичена від подібного утворення, що існувало на польських землях у роки Першої світової війни.

Генеральне губернаторство не стало частиною Третього Рейху, які інші польські землі, тому й декрет мав назву «Про адміністрацію зайнятих польських земель». Між Генеральним губернаторством і Третім Рейхом існував кордон із закордонними паспортами, митницею, візовим і валютним режимом тощо. Генеральне губернаторство мало певний суверенітет, своє громадянство, власні гроші, правову систему. Генеральним губернатором цього утворення А. Гітлер призначив члена імперського уряду Ганса Франка, який писав: «Це маріонетковий край Великонімецької імперії, який є складовою великонімецького поширення влади і впливу в Європі». Генеральне губернаторство виконує свої законодавчі і виконавчі функції як держава. Верховна суверенна влада над цим краєм перебуває у фюрера Великонімецької імперії⁸. У Генеральному губернаторстві діяло попереднє польське право, але лише тоді, коли німецька адміністративна чи військова влада не позбавила чинності певні його джерела. Майже повністю втратило чинність польське конституційне, адміністративне, фінансове, трудове право та інші.

Нове право на території Генерального губернаторства творили фюрер (керівник нацистської держави), уряд, галузеві міністерства, інші центральні імперські органи влади, генеральний губернатор, начальник військ СС і поліція в краї. Нормативні акти публікувались у «Щоденнику розпоряджень генерального губернатора» німецькою, польською і українською мовами⁹. Державною мовою було оголошено німецьку, але в обмеженому виді дозволено використовувати польську й українську. Було ліквідовано польську судову систему, а суди поділено на німецькі та польські (з 1942 р. – ненімецькі). Німецькі громадяни і фольксдойчі (особи німецького походження) підлягали тільки німецьким судам. Інші особи на території Генерального губернаторства підлягали ненімецьким судам. Німецькі суди поділялись на загальні та спеціальні. У дистрикті Галичина, як і в інших дистриктах, було утворено німецькі суди першої інстанції і вищий німецький суд. Суддів призначав генеральний губернатор за поданням керівника головного відділу юстиції. Ненімецькі суди створювались на основі розпоряджень Генерального губернатора від 26 жовтня 1939 р. і 19 лютого 1940 року. До них відносились громадські, окружні й апеляційні. Вищою судовою інстанцією для ненімецьких судів був Вищий німецький суд Генерального губернатора.

Функції захисників у вищих спеціальних судах, німецьких судах і вищих німецьких судах виконували адвокати. Адвокатами могли виступати німецькі адвокати, які виконували свої повноваження на території Німеччини, а також адвокати німецького походження, що отримали відповідний дозвіл від органів влади Польського Генерального губернаторства¹⁰.

На основі розпорядження Генерального губернаторства від 19 лютого 1940 р. про німецьке судочинство керівник німецького або спеціального суду при розгляді окремих кримінальних справ міг допустити у якості захисників осіб, які працювали у содовій системі Німеччини або інших осіб німецького походження. Через кілька місяців, 13 листопада 1940 р., Генеральний губернатор видає нове розпорядження, яким було врегульовано порядок функціонування адвокатури на території Польського Генерального губернаторства. Для відкриття адвокатської канцелярії на території Польського Генерального губернаторства адвокат із Німеччини

повинен був отримати дозвіл від керівника головного відділу юстиції Генерального губернаторства. Адвокатська канцелярія мала надавати правові послуги на визначеній у дозволі території. Адвокати мали проводити адвокатську практику особисто, заборонялось одночасне зайняття адвокатською практикою на території Третього Рейху. Керівник головного відділу юстиції мав також визначити суди, в яких міг виступати та вести судову практику адвокат¹¹. Безпосередній нагляд за діяльністю адвокатів здійснювали керівники відділів юстиції у дистриктах, які також могли надати адвокатам право вести адвокатську практику на усій території дистрикту.

Упродовж двох років німецької окупації у Польському Генеральному губернаторстві не було видано жодного нормативного акта про діяльність нотаріату. У разі необхідності ведення певних нотаріальних дій, їх могли виконувати нотаріуси з Німеччини. На основі розпорядження генерального губернатора від 17 грудня 1941 р. на території Польського Генерального губернаторства функції нотаріуса могли виконувати німецькі адвокати або адвокати німецького походження, що отримали дозвіл на відкриття адвокатської канцелярії у Польському Генеральному губернаторстві. Німецькі нотаріуси могли виконувати свої функції та вчиняти нотаріальні дії лише у межах німецького судочинства¹². У межах німецького судочинства німецькі нотаріуси могли виконувати нотаріальні дії у випадку, коли однією зі сторін була особа німецького походження або громадянин Третього Рейху. Для зайняття нотаріальною діяльністю нотаріус мав також отримати згоду від керівника вищого німецького суду. Місцем знаходження нотаріальної контори було місце, у якому мала перебувати адвокатська канцелярія або постійно проживав адвокат. Нотаріус міг вчиняти нотаріальні дії відносно угод у межах дистрикту¹³. Призначений на посаду нотаріуса адвокат складав присягу нотаріуса і підлягав контролю з боку голови вищого німецького суду. Присягу не складали нотаріуси, які прибували з території Третього Рейху. Після призначення німецького нотаріуса призупинялась діяльність ненімецьких, українських, польських нотаріусів щодо вчинення нотаріальних дій у справах, які велись у ненімецьких судах, та посвідчення угод, однією зі сторін яких була особа німецького походження. Ненімецькі нотаріуси могли вчиняти нотаріальні дії відносно осіб німецького походження або коли однією зі сторін були особи німецького походження зі згоди керівника вищого німецького суду. Німецькі нотаріуси також мали використовувати вимоги, які ставились до печаток документів та вивісок на державних будівлях на основі німецького закону від 13 лютого 1937 року¹⁴.

Запровадження законодавства про нотаріат на території Польського Генерального губернаторства відбувалося на основі законодавства, яке діяло у Третьому Рейху, але в окремих випадках виходили за його межі. Так, розпорядження Генерального губернатора від 17 грудня 1941 р. передбачало об'єднання посади адвоката і нотаріуса та не встановлювало суму оплати за виконання службових обов'язків. У листі міністерства юстиції Третього Рейху від 10 лютого 1942 р. вказувалось на недоцільності поєднання посади адвоката і нотаріуса та відсутність джерел доходів для нотаріуса¹⁵. У листі також вказувалось, що на території Третього Рейху функціонують окремо нотаріат та адвокатура.

Окрім того, рекомендувалось внести зміни до діючого розпорядження з метою окремого функціонування адвокатури і нотаріату. Модель функціонування нотаріату і адвокатури, встановлена розпорядженням генерального губернатора від 17 грудня 1941 р., спочатку стосувалася дистриктів Варшава, Краків, Люблін і Радом.

Тільки 29 серпня 1942 р. було видано нове розпорядження генерального губернатора про встановлення системи органів нотаріату і адвокатури на території дистрикту Галичина.

Дане розпорядження набуло чинності з 11 вересня 1942 року. У травні 1943 керівник головного відділу юстиції. Вілле опублікував роз'яснення щодо застосування розпорядження від 17 грудня 1941 року¹⁶. Воно було опубліковано німецькою мовою, без дублювання польською та українською мовами. Нотаріус набував офіційного статусу і зобов'язувався виконувати свої повноваження на території дистрикту, у якому знаходилась нотаріальна контора. У виняткових випадках зі згоди керівника вищого німецького суду дистрикту в місці знаходження нотаріуса та керівника вищого німецького суду дистрикту, на території якого мав вчинити нотаріальні дії нотаріус, він міг їх вчиняти на території іншого нотаріального округу¹⁷. Було впроваджено вимоги, які ставились до нотаріусів на території Третього Рейху щодо ведення нотаріальних книг, реєстрації угод та ін. Нотаріуси також мали виконувати положення, передбачені у Щоденнику розпоряджень Генерального губернаторства і Щоденника урядового генерального губернатора. Урегульовано було й питання додаткових нотаріальних дій, які могли виконувати нотаріуси зі згоди керівників вищих німецьких судів.

Німецькі адвокати і нотаріуси, на відміну від Речі Посполитої, не мали права створювати на території Польського Генерального губернаторства своїх професійних органів самоврядування. Вони продовжували перебувати у складі об'єднань адвокатів і нотаріусів на території Третього Рейху. У свою чергу, нотаріуси і адвокати на території Генерального губернаторства у своїх документах могли не повідомляти про своє перебування у складі об'єднань адвокатів і нотаріусів у Третього Рейху.

Восени 1943 р. було встановлено спеціальну доплату для німецьких адвокатів на території Генерального губернаторства. Кількість німецьких адвокатів на території Польського Генерального губернаторства була незначною. Так, ще до прийняття 17 грудня 1941 р. розпорядження про функціонування німецьких нотаріусів і адвокатів та території Польського Генерального губернаторства було допущено для зайняття адвокатського у Кракові трьох адвокатів з Німеччини. У засіданнях вищого німецького суду у Радомі брали участь п'ять німецьких адвокатів, один із них виконував функції нотаріуса. У вищому німецькому суді в Любліні брали участь три німецькі адвокати, один із яких був нотаріусом. У вищому німецькому суді дистрикту Гали-

чина брали участь чотири німецькі адвокати, один із яких виконував також функції нотаріуса¹⁸. Найбільшим за складом був штат німецьких адвокатів у вищому німецькому суді Варшави. Тут у засіданнях суду брали участь шість адвокатів з Німеччини та один адвокат німецького походження, так званий фольксдойч¹⁹. У 1940 р. на територію Польського Генерального губернаторства прибуло три адвокати з Німеччини, які отримали відповідну згоду від головного відділу юстиції. Німецькі адвокати продовжували перебувати на території Генерального губернаторства майже до кінця його існування. Так, ще навесні 1944 р. до Варшавського дистрикту прибули адвокати з Німеччини. У даний період у Варшавському дистрикті працювало вісім німецьких адвокатів та три німецькі нотаріуси²⁰. Німецька окупаційна адміністрація трактувала німецьких адвокатів як зразкових і висококваліфікованих спеціалістів, і до них вживався термін «Rechtsanwalt». У німецькому судочинстві німецькі адвокати представляли інтереси громадян Третього Рейху або фольксдойчів.

Після закінчення Другої світової війни за рішенням уряду Польської Народної Республіки було скасовано усі акти, посвідчені німецькими нотаріусами. На основі рішення Найвищого суду було визнано незаконною діяльність німецьких адвокатів і нотаріусів на території Польщі²¹. Аналогічні нормативні акти були прийняті органами влади СРСР і УРСР щодо західноукраїнських земель, які входили до складу Польського Генерального губернаторства.

Право участі у німецьких та спеціальних судах отримали також окремі польські та українські адвокати на основі розпорядження генерального губернатора від 19 лютого 1940 р. «Про судочинство німецьке». Воно в основному стосувалося права захисту місцевого населення у німецьких судах. Спочатку у 1939–1940 рр. планувалось залучити місцевих адвокатів у процесах у спеціальних судах у Радомі, Кельцах, Честохові і Пьорткові²². У Радомі в німецькому та вищому німецькому суді могли виступати чотири польські адвокати, а в Пьорткові з 1941 р. – сім польських адвокатів. У квітні 1940 р. керівник відділу юстиції у дистрикті Краків видав дозвіл на зайняття професійною діяльністю 12 польських та двох українських адвокатів для участі у процесах в німецьких судах і п'яти польських адвокатів у спеціальному суді у Кракові та трьох польських адвокатів у спеціальному суді в Жешові. У 1942–1943 рр. у процесах в суді у Кракові брали участь шість польських і два українських адвокати²³.

Так само польські і українські адвокати працювали на території дистрикту Галичина в судових процесах. Українські і польські адвокати в основному брали участь у судових процесах у ненімецьких судах.

У своїй діяльності українські і польські адвокати використовували довоєнне польське законодавство про адвокатуру та розпорядження й інші нормативно-правові акти Польського Генерального губернаторства про адвокатуру. Функціонування міської адвокатури і прокуратури на території дистрикту Галичина відбувалося на основі розпорядження Генерального губернатора про німецьке судочинство від 19 лютого 1942 року. Згідно з даним розпорядженням нотаріат і адвокатура мали діяти на основі нормативно-правових актів, які були чинними на території Речі Посполитої до 31 серпня 1939 року. Основною відмінністю у політиці німецького окупанта стала ліквідація судового самоврядування і контроль з боку окупаційної адміністрації за діяльністю адвокатури і нотаріату.

Восени 1939 р. польські адвокати створили власні органи самоврядування. Так, 14 грудня 1939 р. у Варшаві було створено орган самоврядування адвокатів. До кінця 1939 р. було утворено Раду адвокатів дистрикту Краків. Взамін органів адвокатського самоврядування німецька окупаційна адміністрація створила прибічні адвокатські засади і комісарські адвокатські ради та дисциплінарні суди для адвокатів. У Галичині після створення відповідного дистрикту у Львові було створено публічну адвокатську раду і комісара для контролю за діяльністю адвокатів. На відміну від польських і українських адвокатів, які хоч у дуже обмеженому виді могли займатись своєю професійною діяльністю, німецькі нацисти заборонили єврейським адвокатам займатись своєю роботою на основі листа керівника головного відділу юстиції Вілье.

У Польському Генеральному губернаторстві, до складу якого входили окуповані польські та українські землі (дистрикт Галичина), на відміну від окупованих Третім Рейхом українських земель (Рейхскомісаріат Україна, зона військової адміністрації) діяла система німецького окупаційного судочинства, до якої відносились німецькі (військові, спеціальні, поліцейські, німецькі) та ненімецькі суди для місцевого польського і українського населення.

Дані суди розглядали кримінальні та цивільні справи. У ненімецьких судах судьями працювали поляки та українці, і вони в основному розглядали цивільні справи.

У німецьких окупаційних судах функції захисників виконували німецькі адвокати. У ненімецьких судах могли виступати адвокати польського і українського походження. Поряд із адвокатами на території Польського Генерального губернаторства працювали німецькі нотаріуси, а окремі угоди місцевого населення могли посвідчувати польські та українські нотаріуси.

¹ Кульчицький В. Вхідження Галичини, Північної Буковини та Закарпаття до складу України (1939–1945) / В. Кульчицький, М. Настюк, Б. Тищик, М. Глубіш. – Дрогобич, 1995. – 67 с. – С. 42.

² Там само. – С. 42–43.

³ Тищик Б. Польща: історія державності і права (X – початок XX ст.) / Б. Тищик. – Л., 2012. – 512 с. – С. 278.

⁴ Там само. – С. 279.

⁵ Офіцинський В. Дистрикт Галичина (1941–1944). Історико-політичний нарис / В. Офіцинський. – 31 с.

⁶ Wrzyszc A. Notariat w Generalnym Gubernatorstwie (1939–1945) stan prawny «Rejent» 1997. Rok 7. Nr. 11. – S. 161–171.

- ⁷ Туцик Б. Вказана праця. – С. 283–284.
⁸ Там само. – С. 284.
⁹ Там само. – С. 286.
¹⁰ Wrzyszczyk A. Okupacyjne sadownictwo niemieckie w Generalnym Gubernatorstwie 1939–1945. Organizacja i funkcjonowanie. Lublin, 2008. – 115 s.
¹¹ Weh A. Prawo Generalnego Gubernatorstwa w ukladzie rzeczonym z objasnieniami i szczegolowym skorowidzem. Krakow, 1941. – 135 s.
¹² Wrzyszczyk A. Okupacyjne sadownictwo niemieckie w Generalnym Gubernatorstwie 1939–1945. Organizacja i funkcjonowanie. Lublin, 2008. – S. 117.
¹³ Там само.
¹⁴ Wrzyszczyk A. Notariat w Generalnym Gubernatorstwie (1939–1945) stan prawny «Rejent» 1997. Rok 7. Nr. 11. – S. 161–171. – S. 165.
¹⁵ Wrzyszczyk A. Okupacyjne sadownictwo niemieckie w Generalnym Gubernatorstwie 1939–1945. Organizacja i funkcjonowanie. Lublin, 2008. – S. 117.
¹⁶ Там само. – С. 119.
¹⁷ Там само. – С. 119.
¹⁸ ДАЛО. Ф. 77. Оп. 1. Спр. 62. – С. 24.
¹⁹ Wrzyszczyk A. Okupacyjne sadownictwo niemieckie w Generalnym Gubernatorstwie 1939–1945. Organizacja i funkcjonowanie. Lublin, 2008. – S. 121.
²⁰ Там само. – С. 121.
²¹ Wrzyszczyk A. Notariat w Generalnym Gubernatorstwie (1939–1945) stan prawny «Rejent» 1997. Rok 7. Nr. 11. – S. 161–171.
²² Wrzyszczyk A. Okupacyjne sadownictwo niemieckie w Generalnym Gubernatorstwie 1939–1945. Organizacja i funkcjonowanie. Lublin, 2008. – С. 122–123.
²³ Там само. – С. 124.
²⁴ ДАЛО. Ф. 77. Оп. 1. Спр. 55. – С. 1–3.
²⁵ Wrzyszczyk A. Okupacyjne sadownictwo niemieckie w Generalnym Gubernatorstwie 1939–1945. Organizacja i funkcjonowanie. Lublin, 2008. – 125 c.

Резюме

Трепак Л.М. Організація та діяльність адвокатури і нотаріату в Польському Генеральному губернаторстві у роки Другої світової війни (1939–1945 рр.).

У статті висвітлюється процес захоплення гітлерівським Третім Рейхом у роки Другої світової війни польських земель та створення Польського Генерального губернаторства у складі дистриктів Краків, Варшава, Люблін, Радом. Після початку німецько-радянської війни та окупації українських земель до його складу було включено дистрикт Галичина. Проаналізовано організацію і структуру німецьких окупаційних судів, які діяли у Польському Генеральному губернаторстві. Показано діяльність німецьких органів нотаріату та адвокатури, а також польських і українських адвокатів, які могли брати участь у засіданнях ненімецьких судів, що в основному розглядали цивільні справи.

Ключові слова: Польське Генеральне губернаторство, дистрикт Галичина, німецькі суди, адвокатура, нотаріат.

Резюме

Трепак Л.М. Организация и деятельность адвокатур и нотариата в Польском Генеральном губернаторстве в годы Второй мировой войны (1939–1945 гг.).

В статье освещается процесс захвата гитлеровским Третьим Рейхом в годы Второй мировой войны польских земель и создание Польского Генерального губернаторства в составе дистриктов Краков, Варшава, Люблин, Радом. После начала немецко-советской войны и оккупации украинских земель в его состав были включены дистрикт Галиция. Проанализированы организация и структура немецких оккупационных судов, действовавших в Польском Генеральном Губернаторстве. Показана деятельность немецких органов нотариата и адвокатуры, а также польских и украинских адвокатов, которые могли брать участие в заседаниях ненемецких судов, в основном рассматривающих гражданские дела.

Ключевые слова: Польское Генеральное губернаторство, дистрикт Галиция, немецкие суды, адвокатура, нотариат.

Summary

Trepack L. Organization and activities of the Bar Association and the Notary Office of the Polish General Governorship during the Second World War (1939–1945).

The seizure process of Polish lands by the Nazi Third Reich during the Second World War and the establishment of the Polish General Governorship in the districts of Krakow, Warsaw, Lublin and Radom are highlighted in article. After the beginning of the German-Soviet war and the occupation of Ukrainian lands, the Galicia district was included in its composition. The organization and structure of the German occupation courts operating in the Polish General Governorship is analyzed. The activities of the German bodies of notary and lawyers, as well as Polish and Ukrainian lawyers, who could take part in meetings of non-German courts, that mainly focused on civil cases are shown.

Key words: Polish General Governorship, Galicia district, German courts, advocacy, notary.